

Konference Neograeca Medii Aevi VII Iraklio, Kréta, 1.–4. 11. 2012

MARKÉTA KULHÁNKOVÁ

Historické muzeum Kréty v Irakliu hostilo na počátku listopadu sedmou konferenci *Neograeca Medii Aevi*, setkání badatelů, jejichž zájem se pohybuje na pomezí byzantologie a neogrecistiky a zabírá období od pozdně byzantské literatury v lidovém jazyce (12. stol.) po literaturu krétské renesance (17. stol.). První ze série konferencí tohoto jména se konala v poměrně úzkém kruhu badatelů (H. Eideneier, M. Jeffreys, S. Alexiou...) v Kolíně nad Rýnem roku 1986. Pokračování následovala s většími či menšími přestávkami v Benátkách, Vitorii, Levkosii, Oxfordu a Ioannině.

Samotný koncept disciplíny „Neograeca medii aevi“ se dočkal kritiky především z řad byzantologů a jeho zastáncům se dodnes nepodařilo zcela přesvědčivě prosadit oprávněnost vyčlenění bádání o této skupině textů z byzantologie na jedné a neogrecistiky na druhé straně. Dlouhých sedm let od poslední konference v Ioannině stejně jako fakt, že sborníku z ní se odborná veřejnost dosud nedočkala, navíc naznačují, že disciplína procházela v poslední době i jakousi vnitřní krizí.

Listopadová konference v Irakliu byla velmi silně obsazena badateli všech věkových kategorií od nestorů z Kolína přes renomované badatele středního věku (U. Moennig, S. Kalamanis, S. Lendari...) až po nejmladší generaci doktorandů a doktorandek. Proběhlo zde také ustavující valné shromáždění *Společnosti pro výzkum raně novořecké literatury* (*Εταιρεία για τη μελέτη της δημώδους ελληνικής γραμματείας*). Ač o konceptu „δημώδης γραμματεία“ lze, jak bylo řečeno, polemizovat a ač je nepochybně možné bádát a vydávat texty i monografie i bez zastřešení vědeckou společností a pravidelně konaných velkých konferencí, je rozhodně prospěšné mít platformu, na níž se mohou badatelé s podobnými zájmy setkávat, komunikovat a vyměňovat si informace. Dosavadní pokusy, jako např. internetové stránky www.early-modern-greek.org, zatím zůstaly na půl cesty. Po listopadovém setkání v Irakliu se však zdá, že se v tomto ohledu blýská na lepší časy.

Na konferenci zaznělo přes 40 vesměs kvalitních, často nová témata otevírajících a diskusi stimulujících příspěvků. Na tomto typu konferencí tradičně silně zastoupené otázky ediční praxe raně novořeckých textů byly tentokrát v menšině, zmiňme zprávu A. van Gemerta a J. Mavromatise o netrpělivě očekávaném souborném vydání básní S. Sachlikise. H. Eidenerer kritizoval pojetí satiry jako literárního žánru v raně novořeckých textech; velký ohlas vzbudil příspěvek E. Jeffreys navrhuující posunout sepsání románu o trojské válce do 2. poloviny 13. století; W. Puchner zkoumal dramatické elementy v krétské náboženské básni *Παλαιά και Καινή Διαθήκη*; R. E. Bancroft-Marcus se zabývala metrickými zvláštnostmi v básních krétské renesance a jejich vztahem k systému fonetického zápisu latinkou. Dílům krétské renesance, a především *Erotokritu*, byla tradičně věnována velká pozornost. Celý poslední den konference byl pak vyhrazen příspěvkům lingvistickým od otázky místa jazyka raně novořecké literatury ve vývoji řečtiny (E. Karantzola – K. Tiktopoulou) přes

vliv italštiny na jazyk krétské renesance (M. Pirrone) až po činnost zapomenutého filologa Nikifora Filitase z 19. stol. (A. Katsigiannis).

Vynikajícím vstřícným krokem vůči zájemcům o témata přednášená na konferenci byla možnost sledovat celou konferenci online na webu *Historického muzea Kréty*. Doufejme, že se vyplní i přání organizátorů co nejrychleji vydat sborník z konference. Zatím je pro zájemce k dispozici alespoň její program (http://www.historical-museum.gr/pdfs/Neograeca_24-9-2012.pdf) a některé z příspěvků lze zhlédnout i na internetovém kanále www.youtube.com.

Zemřel řecký dramatik a spisovatel Pavlos Matesis¹

PAVLÍNA ŠÍPOVÁ

V neděli 20. ledna 2013 v ranních hodinách zemřel ve věku 80 let významný řecký spisovatel, překladatel a dramatik Pavlos Matesis. Na divadle se poprvé uvedl roku 1967 dramatem *Η τελετή (Obřad)*, za něj dostal Státní divadelní cenu. Z jeho prozaického díla je nejznámější *Ψι μάτκα*, která se dočkala padesáti reedic a mnoha překladů včetně českého. V Čechách je Matesis známý rovněž z překladu románu *Starý dnů*, ale hlavně z jevištního monologu *Ψι μάτκα* od Pavla Kohouta inspirovaného stejnojmenným Matesisovým románem, který v *Divadle Na Prádle* (premiéra 16. 4. 2008) vedla Marie Málková (www.kavar-na.hostbrno.cz/cs/seznam-clanku/psi-matka-na-scene).

Nutno dodat, že to byla to právě Kohoutova adaptace, která Matesise přivedla k vlastní dramtizaci románu zásadně odlišné od Kohoutovy: na jevišti se vyskytuje až 11 postav, a vytváří se tak dojem, že Pavlos Matesis převedl na divadelní scénu svůj román v téměř nezměněné podobě. Na *Nové scéně Národního divadla* v Aténách měla tato hra premiéru 6. 4. 2010 a reprízovala se po celý měsíc téměř denně.

Neopomenutelná je také Matesisova překladatelská činnost: do řečtiny přeložil dramata Sławomira Mrożka, Williama Shakespeara, dále díla Williama Faulknera, Stendhala, Margaret Atwoodové, Harolda Pintera, Henrika Ibsena, Antonina Artauda, Beaumarchaise, Alain-Fourniera aj. a také ze starořečtiny většinu her Aristofanových.

Pavlos Matesis se narodil roku 1933 ve vesnici Divri na Peloponésu. Studoval divadelní vědu (obor herectví), hudbu (obor hra na housle) a cizí jazyky (angličtinu, francouzštinu a španělštinu). V letech 1963–1964 vyučoval herectví na *Σχολή Κινηματογράφου Τηλεόρασης Αντιόργου Σταυράκου (Filmové a televizní školy Lykurgose Stavrakose)*. V letech 1971–1973 byl také pomocným dramaturgem *Národního divadla*. V letech 1974–1976 napsal a režíroval dva televizní seriály (TV YENED) a psal články pro *Floor Show*. Je autorem celkem 12 próz a 13 divadelních her, z nichž se jich 11 hrálo v *Národním divadle*. Rozloučení s ním se uskutečnilo ve středu 22. ledna na aténském hřbitově Papagu.

¹ Dříve publikováno na www.divadlo.cz/zemrel-recky-dramatik-a-spisovatel-pavlos-matesis.